

СИСТЕМНА МОДЕЛЬ ДЕТЕРМІНАЦІЇ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЖІНОК У ПЕРІОД ВІКОВИХ ЗМІН (КЛІМАКТЕРІО)

Ворнікова Л.К.

аспірант кафедри диференціальної і спеціальної психології
ФПСР ОНУ імені І.І. Мечникова
м.Одеса, Україна

У віці після 45-50 років людина опиняється в умовах, що психологічно суттєво відрізняються від колишніх. На цей час накопичено досить великий професійний та життєвий досвід, подорослішали діти та постаріли батьки [1].

В організмі починають відбуватися закономірні фізіологічні зміни, яких доводиться пристосовуватися. Жінки переживають період клімаксу, деякі з них переносять його важко. Вони гостріші, ніж чоловіки, реагують на фізичне старіння. Вперше, у багатьох починають виникати серйозні проблеми зі здоров'ям. За певних умов психоемоційні порушення можуть виникнути у будь-якої людини, але жінки найбільш схильні до них, оскільки жіноча психіка рухливіша і вразливіша, особливо в клімактеричний період. Тому

набуває актуальності дослідження індивідуально-психологічних особливостей жінок у цей складний період.

Для надання більш ефективної соціально-психологічної допомоги жінкам у клімактерії та їх сім'ям необхідно вивчити індивідуально-психологічні особливості жінок зрілого віку. Для вивчення індивідуально-психологічних особистостей жінок у період вікових змін репрезентована інтегральна модель детермінації та реалізації індивідуально-психологічних особливостей. Це пов'язане з тим, що саме індивідуально-психологічні особливості визначають стан психічного здоров'я та професійної орієнтації жінок зрілого віку.

Представлена модель побудована таким чином, що являє собою систему причинно-наслідкових зв'язків, відображає реконструкцію механізмів, які генерують явище, що спостерігається. Компонентами причинного моделювання виступають змінні та причинно-наслідкові зв'язки між ними та їх взаєминами.

Для побудови моделі, що відбиває системні закономірності індивідуально-психологічних особливостей жінок зрілого віку, були об'єднані окремі підсистеми, що

характеризують певні психологічні конструкти.

Рис. Модель детермінації та реалізації індивідуально-психологічних особливостей жінок у період вікових змін (клімактерію).

Аналізувалися наступні підсистеми: «Індивідуально-психологічні особливості жінок у період вікових змін»; «Соціально-демографічні чинники»; «Копінг-стратегії»; «Стресові реакції»; «Життєвий стиль»; «Стан здоров'я та якість життя»; «Баланс між роботою й особистим життям».

Для кожної з підсистем запропоновано відповідні психодіагностичні методики, а саме методику Кольорового тесту Люшера, Методику «Акцент 2-90» (у модифікації М.І. Вігдорчика [2]), Методику «Опитувальник стресових реакцій», «Шкали конфлікту робота-сім'я і конфлікту сім'я-робота», Опитувальнику якості життя Всесвітньої організації охорони здоров'я ВООЗЯЖ-100 (ядерний модуль [3]), Медичної анкети, «Копінг в умовах загрози самоізоляції» (WOCQ у модифікації Н.В. Родіної [4]), Методика вивчення стресостійкості та соціальної адаптації Холмса і Раге, Методика «Індекс життєвого стилю».

Таким чином, для покращення соціально-психологічної допомоги жінкам у клімактерії актуально дослідити її індивідуально-психологічні особливості у цей період. Для дослідження створено емпіричну модель індивідуально-психологічних особливостей жінок у період вікових змін організму, яку репрезентовано у вигляді системної моделі. Показано, що її складають сім підсистем, які демонструють причинно-наслідкові зв'язки, відображають реконструкцію механізмів, які генерують явище, що спостерігається у жінок зрілого віку у період клімактерію.

Список використаних джерел

1. Боднар О.В. Індивідуально-психологічні особливості сучасної жінки: автореф. дис. канд. психол. наук: спец.

19.00.01 «Загальна психологія, історія психології».Одеса, 2019. с.21. <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/22623>

2. Вигдорчик М. И., Жданова М. Е. Методическое пособие по психодиагностике. Информационно-методический вестник,1995 № 1 Министерства труда Украины. Киев,1995. с.23-54.

3. Лунев В.Є Психодіагностичні моделі в практиці клінічного психолога:: Навчальний посібник. В.Є. Луньов, К.В. Аймедов. заг.ред В.Є. Луньова. Одеса: ОНМедУ, Донецьк: «Східний видавничий дім»,2015 300с.

4. Родіна Н.В., Семенюк Н.С. Створення шкали для оцінки міжрольових конфліктів у медичних працівників офтальмологічного профілю. Офтальмологіческий журнал.2020. №2(493).С.79-86.